

dr n. hum. Rafał Pakuła

Rozprawa doktorska: „**Udział Biura Projektowania i Realizacji Inwestycji "Miastoprojekt - Łódź" w kształtowaniu architektonicznego krajobrazu Łodzi na tle uwarunkowań polityczno-gospodarczych w latach 1949-1989**”

Praca podejmuje zagadnienie architektoniczne i urbanistyczne po II wojnie światowej. Biuro „Miastoprojekt Łódź” odegrało ogromną rolę w ukształtowaniu krajobrazu architektonicznego Łodzi. Rezultatem aktywności „Miastoprojektu” jest wiele obiektów będących wizytówką miasta, m. in.: Teatr Wielki, Akademia Sztuk Pięknych, zespół Politechniki Łódzkiej, centrum miasta ze słynnym „Manhattanem”. Praca stanowi kompendium wiedzy o architekturze łódzkiej. Rozprawa jest niezwykle cennym wzbogaceniem wiedzy o Łodzi drugiej połowy XX wieku, utrwała pamięć o licznych architektach, którzy przez prawie pół wieku kształtowali architektoniczny krajobraz Łodzi.

O architekturze PRL pisze się coraz więcej. Odkrywa się przed czytelnikiem kolejne etapy budownictwa tamtych lat, które tylko na pozór wydają się ujednolicone, niezmiennie i mało interesujące. Tym ważniejsze wydaje się, by pogłębiać wiedzę dotyczącą modernizmu socjalistycznego i tworzyć nową świadomość. Po 1945 r. budownictwo w Polsce zostało skierowane na nowe drogi rozwoju, zmieniając mecenat z prywatnego na państwowy, wykorzystując **nowe technologie**, a także dynamizując prace budowlane, wprowadzając **pojęcia normatywów oraz mechanizacji**. Łódzkie biuro projektów „Miastoprojekt-Łódź” łączyło w swojej działalności wszystkie te potrzeby i oczekiwania.

Autor w tekście pragnie zwrócić uwagę czytelnika na zagadnienia różnorodności **budownictwa mieszkaniowego**, reprezentacyjnych centrów miasta powstałych przy ul. Traugutta i wysokościowców w strefie biurowo-handlowej przy ul. Głównej (ob. al. Piłsudskiego). Śródmiejska Dzielnica Mieszkaniowa, łódzki „Manhattan” góruje nad główną arterią miasta- al. Piłsudskiego, łączącą wschodnie i zachodnie osiedla miasta. Architekci „Miastoprojektu-Łódź” nadali Łodzi charakter **miasta akademickiego**, realizując plany urbanistyczne dzielnicy akademickiej, projektując pierwsze gmachy. Konkursy architektury mieszkaniowej („Złota Kielnia”) angażowały nie tylko projektantów, ale całe społeczeństwo, które wybierało najlepszy wizualnie i funkcjonalnie obiekt mieszkaniowy.

Praca i podjęty w niej temat podejmuje niełatwą próbę ukazania współczesnej architektury łódzkiej w innym, nowym, korzystnym świetle, uciekając od polityki historycznej. Jej zadaniem jest udowodnienie, że architektura Łodzi po 1945 r. oraz prace architektów czerpią wiele z estetyki i tradycji architektonicznej, a pojęcie **modernizmu socjalistycznego** nie jest wytworem sztucznym, pozbawionym sensu i wartości.

W swojej działalności naukowej i popularyzatorskiej autor ponadto podejmuje zagadnienia dotyczące architektury Łodzi **okresu międzywojennego** dotykając przy tym zagadnień gospodarczych i politycznych. W tekstach popularyzatorskich zwraca uwagę na tematykę **ochrony dziedzictwa kulturowego miejsc pamięci**. Podkreśla ich ponadczasowość oraz wynikające z tego wartości dla nas współcześnie. Działa na rzecz upowszechniania kultury. Ważnym projektem w dorobku zawodowym był udział w rekonstrukcji pierwszego polskiego projektora filmowego – **biopleografu** - zbudowanego w 1889 r. przez **Kazimierza Prószyńskiego**, a także odtworzenia pierwszego filmu fabularnego „**Powrót birbanta**”, który zaginął po II wojnie światowej. Autor zrealizował i podejmuje liczne działania wystawiennicze z zakresu prowadzonych badań i zainteresowań. Specjalizuje się w archiwizacji i ewidencji obiektów, angażując się w budowę kolekcji Narodowego Centrum Kultury Filmowej w Łodzi.

(więcej: https://www.youtube.com/channel/UCID-bWu9XoRn_etLqfk_H6w)

Rafał Pakuła

Instytut Historii Sztuki UŁ

Narodowe Centrum Kultury Filmowej w Łodzi